

Денчук П. Н.
к.е.н., доцент кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

У міжнародних та національних стандартах обліку більшості розвинених країн особлива увага приділена обліковій політиці підприємства. Як правило, стандарт щодо неї чи інший нормативний акт з цього питання є одним із перших, що приймаються національними обліковими органами регулювання. Така увага до облікової політики викликана тим, що це один із рівнів регулювання бухгалтерського обліку. Крім того, чітко простежується закономірність, чим сильніше в державі розвинена економіка і ринкові відносини, тим більше значення надають регулюванню бухгалтерського обліку на рівні підприємств через облікову політику та більше довіри самим підприємствам.

В українських реаліях облікова політика кожного суб'єкта господарювання незалежно від його організаційно-правової форми та форми власності регламентується самостійно розробленим Положенням (наказом) про облікову політику (далі Положення). Порядок розробки такого внутрішнього обліково-регулюючого акту визначено Методичними рекомендаціями щодо облікової політики підприємства [1].

Перш за все, необхідно розрізнити «предмет» та «зміст» Положення про облікову політику. Предмет представляє собою сам процес прийняття і розкриття облікової політики (тобто яким чином підприємство повинне підійти до розробки власної політики), зміст облікової політики залежить від конкретного підприємства. Саме таким чином повинна бути визначена логіка побудови такого Положення. Питання регулювання процедури прийняття і розкриття облікової політики полягає у створенні бази, основи для стабільної фінансового-господарської діяльності підприємства. Крім того, Положення повинне містити підхід до побудови фінансової звітності в частині розкриття облікової політики. В основу Положення необхідно, на наш погляд, закласти:

- самостійність підприємства в межах загальноприйнятих принципів обліку, маючи на увазі реалізацію основних принципів обліку різними способами, тільки не їх зміну;
- публічність інформації про облікову політику (доступність користувачам). Дану вимогу необхідно узгодити з вимогою конфіденційності;
- міжнародний досвід регулювання облікової політики.

Одним із суттєвих факторів є взаємозв'язок Положення про облікову політику, в якості елемента системи регулювання обліку, з іншими нормативними документами з бухгалтерського обліку. Дане Положення, будучи частиною загальної системи регулювання обліку, повинне регламентувати форму або спосіб його ведення. При цьому можливий вибір форми обліку: або тієї, при якій підприємство самостійно

обирає систему обліку в межах загальноприйнятих правил та рішень, або тієї, при якій ведення обліку регламентується державою чи професійними бухгалтерськими організаціями. Положення повинне містити перелік господарських ситуацій, при яких можлива зміна облікової політики на протязі звітного періоду.

Метою розробки цього Положення, за прикладом загальноприйнятих в розвинутих країнах міжнародних стандартів обліку та звітності, є впорядкування системи обліку та звітності у нашій державі. За минулі роки облікова політика перетворилась з незрозумілої багатьом категорії в реальний інструмент управління підприємством, фінансового і податкового планування його діяльності, оптимізації та зниження податкового навантаження.

У всіх випадках облікову політику будують у відповідності із загальними принципами обліку: обачності, повного висвітлення, послідовності, безперервності, превалювання сутності на формою. При формуванні облікової політики за конкретним напрямком ведення та організації бухгалтерського обліку здійснюють вибір одного способу з декількох, передбачених законодавчими та іншими нормативними актами, що входять в систему нормативного регулювання обліку. Загальні положення, однакові для всіх суб'єктів господарювання, на нашу думку, не слід включати в облікову політику. При їх формуванні доцільно розглядати лише питання суть яких, у відповідності з нормативними документами, відрізняється від прийнятих на інших підприємствах. Наявність в нормативно-правовій базі формулювань «може» або «має право» вимагає визначення чергового елемента облікової політики.

Зміст наказу про облікову політику можна поділити на дві складових:

- організаційно-технічну (робочий план рахунків, форми первинних документів, графік документообігу);
- методичну (порядок нарахування амортизації, формуванні резервів і т.д.).

Обов'язковість включення в наказ про облікову політику організаційно-технічної складової передбачено ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2]. Вона цікава, перш за все, для внутрішніх користувачів, а не для зовнішніх. Тому пропонуємо зацікавленим зовнішнім користувачам надавати витяг з наказу про облікову політику або оформляти більшість організаційно-технічних рішень у вигляді додатків до такого наказу.

При формуванні наказу про облікову політику за кожним окремим елементом рекомендуємо вказувати норму, що передбачає можливість вибору того чи іншого способу ведення обліку або необхідність самостійного визначення підприємством конкретної методики обліку певного об'єкту.

Проведення економічно обґрунтованої самостійної облікової політики дозволить підприємствам підвищити ефективність використання матеріальних і грошових ресурсів, прискорити оборот капіталу, створювати і використовувати додаткові джерела фінансування реконструкції та розвитку виробництва.

Література:

1. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства [Електронний ресурс]: затв. Наказом МФУ від 27.06.2013р. № 635. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

2. ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність у Україні» [Електронний ресурс]: затв. ВРУ від 16.07.1999р. №996-XIV зі змінами і доповненнями. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.